

Socialdepartementet
s.remissvar@regeringskansliet.se

Departementspromemorian Aktivitetskrav inom försörjningsstödet – för arbete, egenförsörjning och nationell likformighet (Ds 2024:29)

S2024/02055

Utgångspunkter

Konkurrensverket har i uppdrag att verka för en effektiv konkurrens i privat och offentlig verksamhet samt en effektiv offentlig upphandling till nytta för det allmänna. Yttrandet avgränsas till sådana aspekter som följer av Konkurrensverkets ansvarsområden. Yttrandet följer den struktur och de rubriker som används i promemorian.

7.3 Socialnämndens ansvar för att det finns tillgång till insatser för vuxna med försörjningsstöd

I promemorian föreslås att kommunernas socialnämnder ska ansvara för att det finns tillgång till kommunala insatser som möter behovet av meningsfull heltidsysselsättning för vuxna personer som får försörjningsstöd. En av de insatser som ryms inom aktivitetskravet är arbetsplatsförlagda aktiviteter inom en kommunal förvaltning. Av promemorian framgår att det exempelvis kan handla om verksamheterna park- och gatuarbete, kök- och vaktmästeri- eller städarbete i kommunala inrättningar. I promemorian konstateras att det i vissa kommuner kan vara svårt att få fram arbetsplatsförlagda insatser i befintlig verksamhet, särskilt i kommuner som valt att lägga ut t.ex. kök, lokalvård, parkförvaltning och andra mer praktiska kommunala uppgifter på privata utförare. Enligt promemorian bör det därför vara möjligt för kommuner att skapa arbetsplatser genom att låta deltagare i aktivitetskravet, under ledning av kommunal personal, utföra uppgifter i en för ändamålet tillskapad kommunal verksamhet.

Konkurrensverket kan konstatera att kommunala arbetsmarknadsinsatser inom verksamhetsområden som kök, lokalvård och parkförvaltning utgör områden där privata aktörer i dag upplever konkurrens från det offentliga.¹

Förslaget inför en skyldighet för kommuner att tillskapa arbetsplatsförlagda aktiviteter inom kommunal förvaltning. Detta riskerar enligt Konkurrensverket att tränga undan privata aktörer som i dag utför sådana arbetsuppgifter åt kommunerna.

Förslaget inför även en lagstadgad möjlighet att "skapa arbetsplatser" i en för ändamålet tillskapad kommunal verksamhet. Som förslaget är utformat är det enligt Konkurrensverket inte helt tydligt vilka uppgifter som kommunerna får utföra. Utifrån vad utredningen anger om att verksamheten ska vara samhällsnyttig och inte konstruerad är det troligt att förslaget kan leda till att kommunerna utökar sina verksamhetsområden med tiden för att kunna tillskapa meningsfulla arbetsuppgifter.

Utifrån Konkurrensverkets egna erfarenheter är tjänster inom de verksamhetsområden som promemorian föreslår som lämpliga, sådana där verket erhållit klagomål från privata aktörer att kommuner bedriver offentlig säljverksamhet som är konkurrensbegränsande.² Detta omfattar även verksamheter som bedrivs i förvaltningsform. Det kan också förekomma att en verksamhet initialt endast ska sörja för internt behov inom en kommunal förvaltning men att den med tiden även börjar rikta produkter eller tjänster till andra. Att tjänsterna avgränsas till att enbart få utföras inom kommunal förvaltning är således ingen garanti för att de inte skulle kunna komma att utgöra offentlig säljverksamhet.

Utredningen menar att ur ett konkurrensperspektiv innebär begränsningen till kommunal förvaltning av kommunens skyldighet att tillhandahålla arbetsplatsförlagda aktiviteter, att påverkan på konkurrensen torde vara försumbar. Konkurrensverket anser att det är en brist att utredningen inte, i konsekvensbeskrivningen, analyserat de undanträngningseffekter som kan uppstå, och genom det vilka konsekvenser förslaget kan få för lokala företag.

Som anges ovan är tjänster inom verksamhetsområden som ryms inom det som promemorian föreslår för aktivitetskrav ofta sådana där privata aktörer upplever en konkurrensbegränsning från det offentliga. Att kommuner dessutom enligt förslaget i promemorian skulle erhålla lagstöd gör det i sig svårt för Konkurrensverket att med bestämmelserna i 3 kap. 27 § konkurrenslagen (2008:579), om offentlig säljverksamhet (KOS), komma tillrätta med konkurrensbegränsningar i ett senare skede genom tillsyn.

¹ Svenskt Näringsliv, *Osund konkurrens – Företagens topp-tio lista*.

² Konkurrensverket, *Tio år med bestämmelser om konkurrensbegränsande offentlig säljverksamhet*, Rapport 2020:2.

Konkurrensverket anser därför sammantaget att den tredje punkten i förslaget till en ny bestämmelse i 3 kap. 8 § i lagen (2001:453) om socialtjänst innebär dels en risk för undanträngningseffekter på det lokala näringslivet, dels en offentlig säljverksamhet i konkurrens med privata aktörer som i dag erbjuder kök, lokalvård och parkförvaltning och andra tjänster motsvarande de som anges i promemorian. Konkurrensverket avstyrker därför förslaget som bestämmelsen nu är utformad, utan ytterligare överväganden.

Konkurrensverket har inga synpunkter på utredningens övriga förslag.

Detta yttrande har beslutats av generaldirektören Marie Östman. Föredragande har varit rådet Leif Nordqvist.

Beslutsfattandet har dokumenterats digitalt och yttrandet saknar därför namnunderskrift.

Marie Östman